

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 12 grudnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 – Jurysdykcja i uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych – Wymóg zagwarantowania postępowania kontradiktoryjnego i skutecznego środka odwoławczego – Orzeczenie sądu krajowego stwierdzające wykonalność wyroku wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego – Postępowanie w przedmiocie przyjęcia krajowego środka zaskarżenia do rozpoznania

W sprawie C-433/18

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Korkein oikeus (sąd najwyższy, Finlandia) postanowieniem z dnia 28 czerwca 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 lipca 2018 r., w postępowaniu:

ML

przeciwko

Aktiva Finants OÜ,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawczyni), wiceprezes Trybunału, M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Bobek,

sekretarz: C. Strömholm, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 maja 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu fińskiego – H. Leppo oraz J. Heliskoski, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – M. Heller i M. Huttunen, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2019 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: fiński.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 43 ust. 1 i 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42).
- 2 Wniosek ten został złożony w kontekście sporu pomiędzy ML a Aktiva Finants OÜ, dotyczącego wykonania orzeczenia sądu estońskiego zasądającego od ML zapłatę kwoty pieniężnej na rzecz owej spółki.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 6 i 16–18 rozporządzenia nr 44/2001 brzmią następująco:
 - „(6) Celem zagwarantowania swobodnego przepływu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych niezbędnym i stosownym jest, aby przepisy o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń zostały określone w drodze aktu wspólnotowego, który będzie wiążący i bezpośrednio stosowany.

[...]

 - (16) Wzajemne zaufanie w wymiar sprawiedliwości [do wymiaru sprawiedliwości] w ramach Wspólnoty usprawiedliwia uznawanie orzeczeń wydanych w państwie członkowskim z mocy prawa, bez jakiegokolwiek szczególnego postępowania, z wyjątkiem przypadku sporu co do uznania.
 - (17) Z uwagi na owo wzajemne zaufanie jest również uzasadnion[e], aby postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim przebiegało szybko i skutecznie. Stwierdzenie wykonalności orzeczenia musi więc następować niemal automatycznie, po dokonaniu zwykłego formalnego sprawdzenia przedłożonych dokumentów, bez możliwości uwzględniania przez sąd z urzędu którejkolwiek z przeszkód wykonania orzeczenia przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.
 - (18) Dla zachowania praw dłużnika do obrony musi mieć on jednak możliwość złożenia środka zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności w postępowaniu, w którym wysłuchane zostają obydwie strony, jeśli uważa, że zachodzi jedna z podstaw odmowy wykonania. Możliwość złożenia środka zaskarżenia musi istnieć również dla wnioskodawcy, jeśli jego wniosek o stwierdzenie wykonalności został oddalony”.
- 4 Artykuł 41 tego rozporządzenia stanowi:

„Po spełnieniu formalności przewidzianych w art. 53 następuje niezwłoczne stwierdzenie wykonalności orzeczenia bez badania [podstaw odmowy wykonania] według art. 34 i 35. Dłużnik w tym stadium postępowania nie ma możliwości złożenia jakiegokolwiek oświadczenia”.
- 5 Artykuł 43 ust. 1–3 rozporządzenia przewiduje:

„1. Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności.

2. Środek zaskarżenia wnosi się do sądu wskazanego w wykazie w załączniku III.
3. Środek zaskarżenia jest rozpoznawany zgodnie z przepisami właściwymi dla postępowania, w którym wysłuchane zostają obydwie strony”.
- 6 Artykuł 45 tego samego rozporządzenia brzmi następująco:
„1. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia zgodnie z art. 43 albo 44 może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko z powodu jednej z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35. Sąd wydaje orzeczenie niezwłocznie.
2. Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej”.

Prawo fińskie

- 7 Zgodnie z § 5 akapit pierwszy rozdziału 25a oikeudenkäymiskaari (kodeksu postępowania sądowego) środek zaskarżenia wniesiony od orzeczenia sądu pierwszej instancji wymaga przyjęcia do rozpoznania.
- 8 Paragraf 11 akapit pierwszy rozdziału 25a kodeksu postępowania sądowego stanowi, że środek zaskarżenia przyjmuje się do rozpoznania, jeżeli istnieją podstawy do powzięcia wątpliwości co do zasadności zaskarżonego orzeczenia, jeżeli ocena zasadności końcowego rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym orzeczeniu nie jest możliwa bez przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, jeżeli jest to istotne ze względu na potrzebę zapewnienia jednolitości wykładni prawa w innych podobnych sprawach lub jeżeli istnieje inna istotna przyczyna uzasadniająca przyjęcie środka zaskarżenia do rozpoznania.
- 9 Paragraf 13 rozdziału 25a tego kodeksu stanowi, że jeżeli sąd odwoławczy uzna to za konieczne, wzywa drugą stronę postępowania do udzielenia na wniesiony do niego środek zaskarżenia pisemnej odpowiedzi przed wydaniem orzeczenia o jego ewentualnym przyjęciu do rozpoznania.
- 10 Zgodnie z § 14 akapit pierwszy rozdziału 25a tego kodeksu sąd odwoławczy rozstrzyga o przyjęciu środka zaskarżenia do rozpoznania w postępowaniu pisemnym, na podstawie rozstrzygnięcia wydanego w pierwszej instancji, wniesionego do niego środka zaskarżenia, ewentualnych uwag na piśmie przedstawionych przez drugą stronę postępowania oraz, w razie potrzeby, również na podstawie innych elementów akt postępowania.
- 11 Zgodnie z § 18 rozdziału 25a tego samego kodeksu środek zaskarżenia zostaje przyjęty do rozpoznania, jeżeli przynajmniej jeden z członków trzyosobowego składu sędziowskiego opowiada się za jego przyjęciem.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 12 Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2009 r. Harju Maakohus (sąd pierwszej instancji w Harju, Estonia) zasądził od ML, zamieszkałego w Helsinkach (Finlandia), zapłatę kwoty 14 838,50 koron estońskich (EEK) (około 948 EUR) na rzecz estońskiej spółki, konkretnie Aktiva Finants.
- 13 W następstwie wniosku Aktiva Finants Helsingin käräjäoikeus (sąd pierwszej instancji w Helsinkach, Finlandia) stwierdził na podstawie rozporządzenia nr 44/2001 wykonalność w Finlandii orzeczenia wydanego przeciwko ML w dniu 7 grudnia 2009 r.
- 14 Po doręczeniu mu tego postanowienia ML wniósł o jego uchylenie do Helsingin hovioikeus (sądu apelacyjnego w Helsinkach, Finlandia).

- 15 W swoim zażaleniu do Helsingin hovioikeus (sądu apelacyjnego w Helsinkach) ML podniósł w pierwszej kolejności, że orzeczenie Harju Maakohus (sądu pierwszej instancji w Harju) z dnia 7 grudnia 2009 r. zostało wydane mimo jego nieobecności. Następnie ML twierdzi, że pozew ani inne pismo procesowe wszczynające postępowanie w sprawie nie zostały mu doręczone ani zakomunikowane w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony. Miał on dowiedzieć się o postępowaniu, dopiero gdy Helsingin käräjäoikeus (sąd pierwszej instancji w Helsinkach) doręczył mu postanowienie dotyczące stwierdzenia wykonalności orzeczenia Harju Maakohus (sądu pierwszej instancji w Harju). Ponadto, zdaniem ML, sąd ów nie miał jurysdykcji do rozpoznania wniosku o stwierdzenie wykonalności, ponieważ od dnia 26 listopada 2007 r. ML zamieszkuje w Finlandii. Na poparcie swoich argumentów ML powołał się na art. 34 i 35 rozporządzenia nr 44/2001.
- 16 Helsingin hovioikeus (sąd apelacyjny w Helsinkach) nie przyjął środka zaskarżenia wniesionego przez ML do rozpoznania, czego wymaga § 5 akapit pierwszy rozdziału 25a kodeksu postępowania sądowego, kończąc tym samym postępowanie w przedmiocie zażalenia. Orzeczenie Helsingin käräjäoikeus (sądu pierwszej instancji w Helsinkach) zostało tym samym utrzymane w mocy.
- 17 ML zwrócił się do sądu odsyłającego, mianowicie do Korkein oikeus (sądu najwyższego, Finlandia), z wnioskiem o przyjęcie do rozpoznania środka zaskarżenia od orzeczenia Helsingin hovioikeus (sądu apelacyjnego w Helsinkach). Wniosek ten został uwzględniony w dniu 24 stycznia 2017 r. W środku odwoławczym do Korkein oikeus (sądu najwyższego) ML wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Helsingin hovioikeus (sądu apelacyjnego w Helsinkach), przyjęcie środka zaskarżenia do rozpoznania i przekazanie go do rozpoznania Helsingin hovioikeus (sądowi apelacyjnemu w Helsinkach).
- 18 W tym kontekście sąd odsyłający zastanawia się nad zgodnością z rozporządzeniem nr 44/2001, a w szczególności z jego art. 43 ust. 1 i 3, postępowania w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, takiego jak przewidziane w przepisach krajowych i będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, w kontekście wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji, dotyczącego uznania i wykonania orzeczenia z zakresu spraw cywilnych i handlowych.
- 19 Z jednej strony sąd odsyłający wskazuje, że z przepisów prawa krajowego wynika, iż w każdym przypadku postępowanie odwoławcze obejmuje dwa etapy. Podczas pierwszego z nich badane są przewidziane przez prawo przesłanki przyjęcia środka do rozpoznania. W ramach drugiego z nich, jeśli środek odwoławczy został przyjęty do rozpoznania, sąd przystępuje do rozpoznania wniesionego środka w pełnym zakresie. Natomiast jeżeli środek nie zostanie przyjęty do rozpoznania, orzeczenie sądu pierwszej instancji staje się prawomocne, chyba że po rozpoznaniu środka zaskarżenia odmowa ta zostałaby uchylona.
- 20 Z drugiej strony sąd odsyłający nie jest pewien, czy wymóg zagwarantowania postępowania kontradyktoryjnego, o którym mowa w art. 43 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001, jest spełniony, jeżeli orzeczenie rozstrzygające w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania może, zgodnie z prawem krajowym, zostać wydane także bez umożliwienia stronie, przeciwko której wystąpiono o wykonanie orzeczenia, w tym przypadku ML, uprzedniego przedstawienia uwag.
- 21 W tych okolicznościach Korkein oikeus (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy przewidziane w krajowych przepisach o wnoszeniu środków zaskarżenia postępowanie w sprawie przyjmowania środków zaskarżenia do rozpoznania jest zgodne z zagwarantowanym w art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 prawem obu stron do skutecznego środka zaskarżenia, gdy środek zaskarżenia jest wnoszony od orzeczenia sądu pierwszej instancji dotyczącego uznania lub wykonania orzeczenia na podstawie rozporządzenia nr 44/2001?

- 2) Czy w ramach postępowania w sprawie przyjmowania środków zaskarżenia do rozpoznania spełnione są przesłanki dotyczące postępowania kontrydiktoryjnego w rozumieniu art. 43 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001, jeżeli strona, przeciwko której wnoszony jest środek zaskarżenia, nie została wysłuchana w przedmiocie wniesionego środka zaskarżenia przed wydaniem decyzji o jego przyjęciu do rozpoznania? Czy warunki te są spełnione, jeżeli strona, przeciwko której wnoszony jest środek zaskarżenia, zostanie wysłuchana przed wydaniem decyzji o przyjęciu środka zaskarżenia do rozpoznania?
- 3) Czy dla dokonania wykładni ma znaczenie okoliczność, że osoba wnosząca środek zaskarżenia może być nie tylko stroną, która wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie wykonalności i której wniosek został oddalony, ale również stroną, przeciwko której wystąpiono o stwierdzenie wykonalności, jeżeli wniosek ten został uwzględniony?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 22 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, w ramach którego, po pierwsze, sąd odwoławczy rozstrzyga w przedmiocie przyjęcia danego środka do rozpoznania w oparciu o orzeczenie sądu pierwszej instancji, względem którego wniesiono środek zaskarżenia, ewentualne uwagi drugiej strony postępowania oraz, w razie potrzeby, w oparciu o inne elementy akt sprawy, a po drugie, w ramach którego środek należy przyjąć do rozpoznania w szczególności jeżeli istnieją wątpliwości co do zasadności zaskarżonego orzeczenia, jeżeli ocena zasadności tego orzeczenia nie jest możliwa bez przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania lub jeżeli istnieje inna istotna przyczyna uzasadniająca przyjęcie środka zaskarżenia do rozpoznania.
- 23 Na wstępie należy zauważyć, że – jak wynika z motywów 16 i 17 rozporządzenia nr 44/2001, mających zastosowanie *ratione temporis* do postępowania głównego – przewidziany w owym rozporządzeniu system uznawania i wykonywania orzeczeń opiera się na wzajemnym zaufaniu do wymiaru sprawiedliwości w ramach Unii Europejskiej. Zaufanie takie wymaga, aby orzeczenia sądowe wydawane w jednym państwie członkowskim były nie tylko uznawane z mocy prawa w innym państwie członkowskim, lecz również aby postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w tym ostatnim państwie przebiegało szybko i skutecznie. Postępowanie takie powinno obejmować jedynie zwykłą formalną kontrolę dokumentów wymaganych dla celów uzyskania statusu wykonalności w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, przy czym stwierdzenie wykonalności orzeczenia następuje niemal automatycznie (zob. podobnie wyrok z dnia 13 października 2011 r., *Prism Investments*, C-139/10, EU:C:2011:653, pkt 27, 28).
- 24 Z tego powodu, zgodnie z art. 41 rozporządzenia nr 44/2001, stwierdza się wykonalność orzeczenia, gdy tylko dopełnione zostaną formalności przewidziane w art. 53 tego rozporządzenia, bez badania podstaw odmowy wykonania przewidzianych w art. 34 i 35 rzeczonego rozporządzenia.
- 25 Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, rozporządzenie to ma na celu zapewnienie swobodnego przepływu orzeczeń sądowych pochodzących z państw członkowskich i wydawanych w sprawach cywilnych i handlowych poprzez uproszczenie formalności w celu zapewnienia ich szybkiego i prostego uznawania i wykonywania.
- 26 Celu tego nie można jednak realizować poprzez ograniczanie w jakikolwiek sposób prawa do obrony (wyrok z dnia 14 grudnia 2006 r., *ASML*, C-283/05, EU:C:2006:787, pkt 24). W tym względzie Trybunał przypominał, że całość przepisów rozporządzenia nr 44/2001 wyraża zamiar, by w ramach

celów, którym to rozporządzenie służy, postępowania prowadzące do wydania orzeczeń sądowych odbywały się z poszanowaniem prawa do obrony (wyrok z dnia 15 marca 2012 r., G, C-292/10, EU:C:2012:142, pkt 47).

- 27 W celu zapewnienia poszanowania prawa do obrony art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, interpretowany w świetle motywu 18 tego rozporządzenia, uznaje prawo każdej ze stron do zaskarżenia orzeczenia wydanego w przedmiocie wniosku o stwierdzenie wykonalności, czy to, w przypadku drugiej strony postępowania, jeżeli uzna, że występuje jedna z podstaw odmowy wykonania, czy też, w przypadku wnioskodawcy, jeżeli z kolei złożony przez niego wniosek o stwierdzenie wykonalności został odrzucony.
- 28 Należy jednak zauważyć, że rozporządzenie nr 44/2001 nie określa charakteru środków zaskarżenia takiego orzeczenia ani konkretnych zasad, na których opiera się ich wnoszenie.
- 29 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w braku obowiązujących w tej dziedzinie uregulowań prawa Unii to do państw członkowskich, zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej, należy uregulowanie szczegółowych zasad proceduralnych rządzących postępowaniem mającym zagwarantować poszanowanie praw wywodzonych przez podmiot prawa z prawa Unii. Zasady te nie mogą jednak być mniej korzystne niż w przypadku podobnych środków odwoławczych dotyczących ochrony uprawnień wywodzonych z wewnętrznego porządku prawnego (zasada równoważności) i nie mogą powodować w praktyce, by korzystanie z uprawnień wynikających z prawa Unii stawało się praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione (zasada skuteczności) (wyrok z dnia 13 grudnia 2017 r., El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, pkt 26).
- 30 Jeżeli chodzi, po pierwsze, o zasadę równoważności, wymaga ona, by całość uregulowań dotyczących środka prawnego znajdowała zastosowanie jednakowo do środków prawnych opartych na naruszeniu prawa Unii oraz podobnych środków opartych na naruszeniu prawa wewnętrznego (wyrok z dnia 4 października 2018 r., Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, pkt 124 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 31 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że Trybunał nie dysponuje informacjami, które mogłyby spowodować powstanie wątpliwości co do zgodności przepisów proceduralnych będących przedmiotem sporu w postępowaniu głównym z tą zasadą. Przeciwnie, z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że przepis krajowy, zgodnie z którym odwołanie od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji do sądu odwoławczego wymaga przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, ma zastosowanie ogólne i nie dotyczy wyłącznie odwołań od orzeczenia wydanego w przedmiocie wniosku o stwierdzenie wykonalności na podstawie rozporządzenia nr 44/2001.
- 32 W odniesieniu, po drugie, do zasady skuteczności należy przypomnieć, iż z orzecznictwa Trybunału wynika, że każdy przypadek pojawienia się kwestii, czy przepis krajowego prawa procesowego powoduje, iż stosowanie prawa Unii staje się niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, należy oceniać z uwzględnieniem miejsca tego przepisu w całym postępowaniu przed różnymi sądami krajowym, przebiegu tego postępowania i jego szczególnych cech. Mając to na uwadze, należy w odpowiednim przypadku w szczególności uwzględnić zasady leżące u podstaw sprawowania wymiaru sprawiedliwości na szczeblu krajowym, takie jak ochrona prawa do obrony, zasada pewności prawa oraz prawidłowy przebieg postępowania (wyrok z dnia 11 września 2019 r., Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, pkt 42).
- 33 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że zgodnie z art. 11 ust. 1 rozdziału 25a kodeksu postępowania sądowego środek zostaje przyjęty do rozpoznania, jeżeli istnieją podstawy do powzięcia wątpliwości co do zasadności zaskarżonego orzeczenia, jeżeli ocena zasadności rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym orzeczeniu nie jest możliwa bez przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, jeżeli ze względu na potrzebę zapewnienia jednolitości wykładni jest ważne, aby środek zaskarżenia został przyjęty do rozpoznania w danej sprawie, lub jeżeli istnieje inna istotna przyczyna uzasadniająca przyjęcie środka zaskarżenia do rozpoznania.

- 34 Jednakże, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 51 swojej opinii, przewidziane w fińskich przepisach prawnych podstawy przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania umożliwiają uwzględnienie podstaw odmowy wykonania danego orzeczenia w oparciu o art. 34 i 35 rozporządzenia nr 44/2001, w odniesieniu do których art. 45 tego rozporządzenia upoważnia sąd rozpoznający przewidziany w art. 43 środek zaskarżenia do odmowy stwierdzenia wykonalności albo jego uchylenia.
- 35 W konsekwencji nie wydaje się, aby rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie krajowe czyniło korzystanie z uprawnień wynikających z prawa Unii praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym.
- 36 Należy jednak zauważyć, że prawo dostępu do sądu obejmuje nie tylko możliwość wniesienia sprawy do sądu, ale również gwarancję, że sąd ten będzie właściwy do zbadania wszystkich kwestii faktycznych i prawnych istotnych dla rozstrzyganego przez niego sporu (zob. podobnie wyrok z dnia 6 listopada 2012 r., Otis i in., C-199/11, EU:C:2012:684, pkt 49).
- 37 W tym względzie z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że zgodnie z prawem fińskim odwołanie do sądu odwoławczego składa się z dwóch etapów. Podczas pierwszego z nich sąd odwoławczy rozstrzyga w kwestii przyjęcia środka do rozpoznania w postępowaniu pisemnym w oparciu o orzeczenie wydane w pierwszej instancji, względem którego wniesiono środek zaskarżenia, ewentualne uwagi przedstawione przez drugą stronę postępowania oraz, w razie potrzeby, również na podstawie innych elementów akt sprawy. Środek zaskarżenia zostaje przyjęty do rozpoznania, jeżeli przynajmniej jeden z członków trzysobowego składu sędziowskiego opowiada się za jego przyjęciem. W każdym wypadku środek jest przyjmowany do rozpoznania, jeżeli zostanie spełniona jest jedna z przesłanek przewidzianych w art. 11 ust. 1 rozdziału 25a kodeksu postępowania sądowego. Jeśli środek zostanie przyjęty do rozpoznania, podczas drugiego z etapów sąd odwoławczy przystępuje do jego rozpoznania w pełnym zakresie.
- 38 Z tego względu już na etapie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania sąd odwoławczy ma możliwość zweryfikowania, czy w ramach środka zaskarżenia wniesionego na podstawie art. 43 rozporządzenia nr 44/2001 podstawy odmowy wykonania określone w art. 34 i 35 tego rozporządzenia wymagają przeprowadzenia pogłębionej analizy wydanego w pierwszej instancji orzeczenia dotyczącego wniosku o stwierdzenie wykonalności.
- 39 W świetle całokształtu powyższych rozważań na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć, że art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, w ramach którego, po pierwsze, sąd odwoławczy rozstrzyga w przedmiocie przyjęcia danego środka do rozpoznania w oparciu o orzeczenie wydane w pierwszej instancji, względem którego wniesiono środek zaskarżenia, ewentualne uwagi drugiej strony postępowania oraz, w razie potrzeby, w oparciu o inne elementy akt sprawy, a po drugie, w ramach którego środek należy przyjąć do rozpoznania w szczególności jeżeli istnieją wątpliwości co do zasadności zaskarżonego orzeczenia, jeżeli ocena zasadności tego orzeczenia nie jest możliwa bez przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania lub jeżeli istnieje inna istotna przyczyna uzasadniająca przyjęcie środka zaskarżenia do rozpoznania.

W przedmiocie pytania drugiego

- 40 Za pomocą swojego pytania drugiego sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 43 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania środka zaskarżenia od orzeczenia w sprawie stwierdzenia wykonalności, w ramach którego nie jest wymagane uprzednie wysłuchanie drugiej strony postępowania, w sytuacji gdy wydane orzeczenie jest dla niej korzystne.

- 41 Zgodnie z art. 43 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001, interpretowanym w świetle jego motywu 18, w poszanowaniu prawa do obrony, środek zaskarżenia od orzeczenia wydanego w przedmiocie wniosku o stwierdzenie wykonalności jest rozpatrywany zgodnie z zasadami postępowania kontradiktoryjnego.
- 42 Jak wynika ze stanowiącego przedmiot niniejszego postępowania wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zgodnie z art. 13 rozdziału 25a kodeksu postępowania sądowego jeżeli Helsingin hovioikeus (sąd apelacyjny w Helsinkach) uzna to za konieczne, wzywa on drugą stronę postępowania – przed wydaniem orzeczenia w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania – do udzielenia odpowiedzi na ów środek zaskarżenia na piśmie. Z tego wynika, że orzeczenie w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania może zostać wydane bez umożliwienia drugiej stronie postępowania zajęcia stanowiska.
- 43 Jednakże z informacji zawartych w aktach sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że na pierwszym etapie postępowania przewidzianego w art. 5 akapit pierwszy rozdziału 25a kodeksu postępowania sądowego, który dotyczy przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, sąd odwoławczy nie może, nie wysłuchawszy drugiej strony postępowania, wydać rozstrzygnięcia naruszającego jej interesy. Jeżeli bowiem, po pierwsze, środek zaskarżenia jest wymierzony w orzeczenie stwierdzające wykonalność, okoliczność, że sąd odwoławczy odmawia przyjęcia go do rozpoznania, nie może być niekorzystna dla beneficjenta owego orzeczenia, a mianowicie dla strony, w interesie której orzeczenie miałyby zostać wykonane. Po drugie, jeżeli środek zaskarżenia jest wymierzony w orzeczenie odmawiające stwierdzenia wykonalności, odmowa przez sąd odwoławczy przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania również nie może być niekorzystna dla beneficjenta owego orzeczenia, mianowicie na strony, przeciwko której wnosi się o jego wykonanie.
- 44 W związku z powyższym, jak wskazał również rzecznik generalny w pkt 76 i 82 swojej opinii, na etapie przyjmowania środka zaskarżenia do rozpoznania sąd odwoławczy nie może wydać orzeczenia naruszającego interesy drugiej strony postępowania lub niekorzystnego dla niej, w związku z czym okoliczność, iż nie została ona wezwana do przedstawienia uwag, nie powoduje naruszenia prawa tej strony do postępowania kontradiktoryjnego. Ponadto strona ta musi zostać wezwana do przedstawienia swoich uwag na etapie rozpoznania środka zaskarżenia w pełnym zakresie, co zapewnia poszanowanie zasady kontradyktryjności na etapie, na którym orzeczenie sądu odwoławczego może być niekorzystne dla tej strony.
- 45 W świetle całokształtu powyższych rozważań na pytanie drugie trzeba odpowiedzieć, iż art. 43 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania środka zaskarżenia od orzeczenia w sprawie stwierdzenia wykonalności, w ramach którego nie jest wymagane uprzednie wysłuchanie drugiej strony postępowania, w sytuacji gdy wydane orzeczenie jest dla niej korzystne.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 46 Za pomocą pytania trzeciego sąd odsyłający pragnie ustalić możliwe konsekwencje wynikające z faktu, że środek zaskarżenia może zostać wniesiony nie tylko przez stronę, która wystąpiła o wykonanie orzeczenia, ale również przez stronę, przeciwko której miałyby nastąpić jego wykonanie.
- 47 W tym względzie, mimo iż pytania prejudycjalne dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania istotności dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie, należy podkreślić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie odesłania prejudycjalnego stanowi nie wydanie opinii w kwestiach generalnych lub hipotetycznych, lecz rzeczywista potrzeba związana ze skutecznym rozstrzygnięciem określonego sporu (wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., Wightman i in., C-621/18, EU:C:2018:999, pkt 28).

- 48 Otóż w rozpatrywanym przypadku sąd odsyłający nie precyzuje powodów, które skłoniły go do zadania tego pytania. Nie precyzuje on również związku tego pytania ze sprawą rozpatrywaną w postępowaniu głównym ani powodów, dla których odpowiedź Trybunału miałyby być konieczna dla wydania rozstrzygnięcia w zawisłym przed nim sporze.
- 49 W konsekwencji należy stwierdzić, że pytanie trzecie jest niedopuszczalne.

W przedmiocie kosztów

- 50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 43 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania, w ramach którego, po pierwsze, sąd odwoławczy rozstrzyga w przedmiocie przyjęcia danego środka do rozpoznania w oparciu o orzeczenie wydane w pierwszej instancji, względem którego wniesiono środek zaskarżenia, ewentualne uwagi drugiej strony postępowania oraz, w razie potrzeby, w oparciu o inne elementy akt sprawy, a po drugie, w ramach którego środek należy przyjąć do rozpoznania w szczególności jeżeli istnieją wątpliwości co do zasadności zaskarżonego orzeczenia, jeżeli ocena zasadności tego orzeczenia nie jest możliwa bez przyjęcia środka zaskarżenia do rozpoznania lub jeżeli istnieje inna istotna przyczyna uzasadniająca przyjęcie środka zaskarżenia do rozpoznania.
- 2) Artykuł 43 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania środka zaskarżenia od orzeczenia w sprawie stwierdzenia wykonalności, w ramach którego nie jest wymagane uprzednie wysłuchanie drugiej strony postępowania, w sytuacji gdy wydane orzeczenie jest dla niej korzystne.

Podpisy